

**FARKLI YAPIYA SAHİP
GÜNCEL DROGLAR I**

KÜKÜRBİTASİNLER

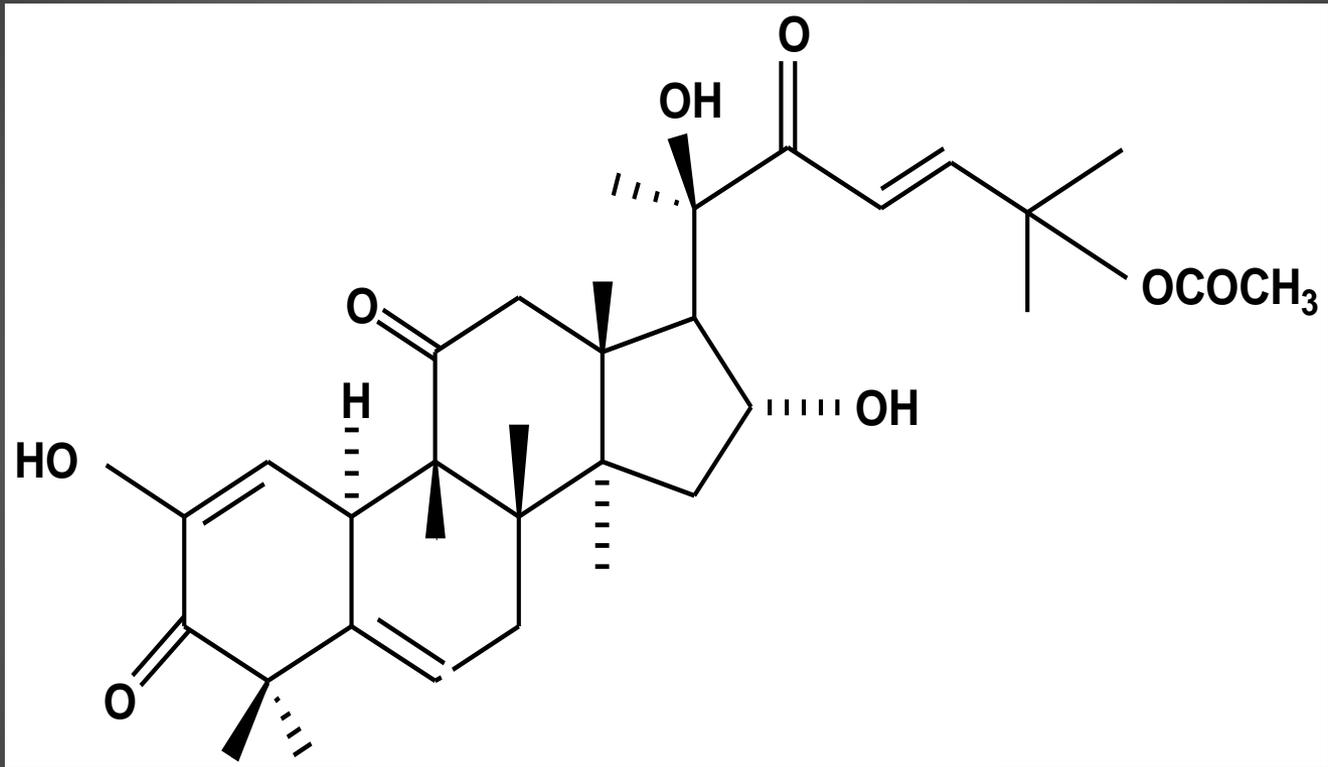
(=Tetrasiklik Triterpenler)

KÜKÜRBITASINLER

(Tetrasiklik Triterpenler)

- Kükürbitasinler C-30 steroidlerdir, 4,4- dimetil grubu taşırlar.
- Bilhassa Cucurbitaceae familyasında bulunurlar. Euphorbiaceae ve Brassicaceae familyalarında da bu bileşiklere rastlanmıştır.
- Kükürbitasinler canlı hücrede 2-O glikozitleri halinde bulunurlar, elasteraz enziminin etkisi sonucu aglikonlar açığa çıkar.

- Aglikonlar etanolde çözünür ve kolay kristallenir. H_2SO_4 ilavesi ile kırmızı-mor olurlar.
- Tatları acıdır, lokal tahriş edicidirler. Bu maddeler kuvvetli sitotoksiktirler, tümörlerin büyümesini durdururlar.
- Böcek ve tenyalara karşı da etkilidirler.
- Kükürbitasin E tipi $FeCl_3$ ile pozitif, kükürbitasin B tipi negatif reaksiyon verir. Kükürbitasin B'de C-1 ile C-2 arasında çifte bağ bulunmaz.

Kükürbitasin E

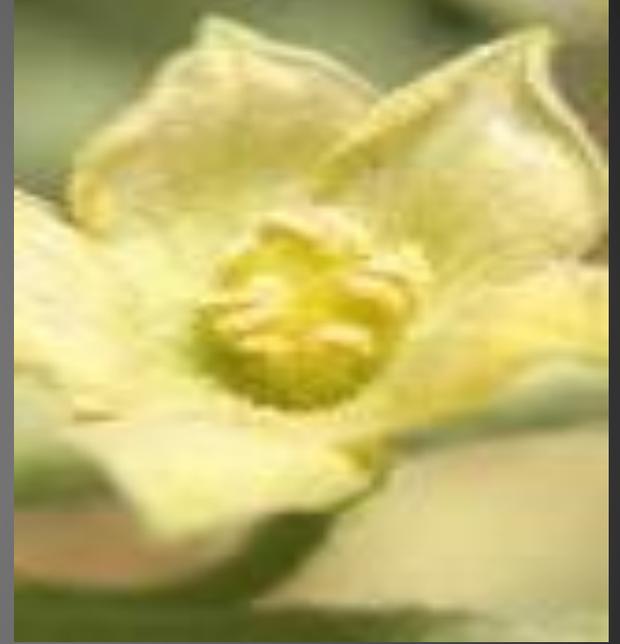
Colocynthis fructus

Bitki: *Citrullus colocynthis*

Türkçe ismi: Acı karpuz, ebucehil karpuzu, acı elma.

Familya: Cucurbitaceae

Yetiştığı yer: Kuzey Afrika, Suriye ve Kıbrıs'da yetişir. Ülkemizde de Mersin bölgesinde denize yakın kumluklarda yabani olarak yetişir.

Etken bileşikleri: Müsilaj, reçine, acı maddeler ve glikozitler (kolosintin ve diğerleri) taşımaktadır.

Drogun önemi taşıdığı “Kükürbitasin grubu” maddelerden ileri gelmektedir.

Etki ve kullanılışı: Kükürbitasinler acı maddelerdir, bilhassa mide-bağırsak sisteminde lokal tahriş edici etkileri vardır, ince bağırsağa tesir eden müshil etkileri bulunur.

Sitotoksik etkileri de vardır.

Gibberellin antogonisti olarak da bilinirler, etrafındaki bitkileri öldürürler.

Eskiden beri tedavide kullanılan bir drogdur. Tıbbi miktarlarda müshil ve idrar arttırıcı etkilere sahiptir. Afyonkeşlerde görülen kabızlığa karşı başarı ile kullanılır. Arap hekimleri yılan sokmasına ve tümörlere karşı da kullanmışlardır.

Yüksek miktarlarda alındığı zaman kanlı ve ağrılı ishal, kusma ve idrar tutulması ile kendini gösteren ve genellikle ve ölümlle sonuçlanan zehirlenmeler yapar.

Bugün müshil olarak bilhassa veteriner hekimliğinde kullanılmaktadır.

Bitki: *Citrullus lanatus*

Türkçe ismi: Karpuz

Familya: Cucurbitaceae

Yetiştigi yer: Yenilen meyvası için birçok kültür formu Anadolu'da yetiştirilmektedir.

Etki ve Kullanılışı: Meyvalar idrar arttırıcı, tohumlar ise yumuşatıcı etkiye sahiptir.

Bitki: *Citrullus melo*

Türkçe isim: Kavun

Familya: Cucurbitaceae

Yetiştigi yer: Birçok kültür formu, yenilen meyvası için, Anadolu'da yetiştirilmektedir.

Cucumeris melo fructus (Kavun meyvası), idrar arttırıcı, yumuşatıcı ve gıda olarak; tohumları **Cucumeris melo semen** ve kökü ise kusturucu olarak kullanılır.

Bitki: *Citrullus trigonus*

Türkçe isim: Yabani kavun, şalkabağı

Familya: Cucurbitaceae

Yetiştigi yer: Güney Anadolu Bölgesinde (İçel, Kahramanmaraş) yetişmektedir.

Meyvalar müshil etkiye sahiptir.

Bryoniae radix

Bitki: *Bryonia alba*, *B. dioica*

Türkçe isim: Yaban kabağı kökü

Familya: Cucurbitaceae

Yetiştığı yer: Türkiye'de yaygındır.

Etken madde: Kükürbitasin grubu maddeler taşır.

Etki ve kullanılışı: Müshil ve sitotoksik etki gösterir.

Elaterium

Bitki: *Ecballium elaterium*

Türkçe isim: Eşek hıyarı, acı dülek, acı kavun

Familya: Cucurbitaceae

Yetiştığı yer: Güney Avrupa ve Türkiye'de yaygındır.

Elaterium, *Ecballium elaterium* bitkisinin meyva (*Ecballii fructus*) usaresidir.

Etken madde: Kükürbitasin, kolosinthidin, elaterisin, ektallin taşır.

Etki ve kullanılışı:

- Müshil ve sitotoksik etki gösterir.
- Kükürbitasin grubu maddeler sitotoksik olmalarına rağmen çok tahriş edici etkide olduklarından henüz tedaviye girmemişlerdir.
- Anadolu'da usare halk arasında sinüzite karşı kullanılırsa da çok tehlikelidir, yanlış bir damla bile şiddetli tahrişe neden olur.

- **Elaterium küçük miktarlarda (bir defada 5-6 mg) hap halinde müshil olarak kullanılır. Taze usarenin dahilen kullanılması, karın ağrıları ile beliren zehirlenmeler yapar. Kalın bağırsağı tahriş eder ve bunun sonucu kanlı ishaller görülür. Bu nedenle taze usare dahilen kullanılmamalıdır.**
- **Kökün iç kısmı bir bıçak ile kazınarak elde edilen usare ağrı kesici ve yara iyi edici olarak cildin üzerine sarılır.**
- **Köklerden hazırlanan lapa ve merhemler eskiden haricen tümörlere ve kronik cilt yaralarına (egzama gibi) karşı kullanılırdı.**

**Etken Maddesi Sterol Olan ve
Prostat Tedavisinde Kullanılan
Droglar**

Cucurbitae peponis semen

Bitki: *Cucurbita pepo var. citrulliana*

Türkçe isim: Kabak çekirdeği

Familya: Cucurbitaceae

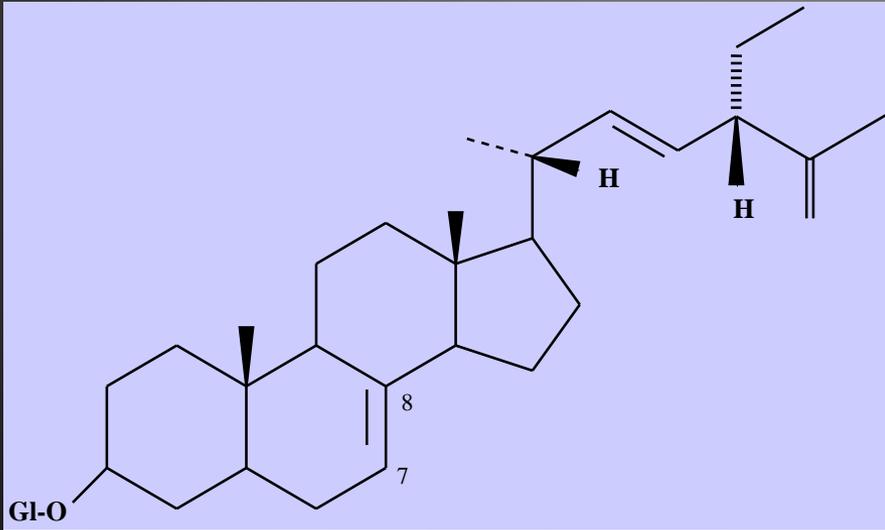
Yetiştirildiği yer: Alman farmakopesinde yer alan *Cucurbita pepo var. citrulliana*

Türkiye'de fazla bilinmemektedir.

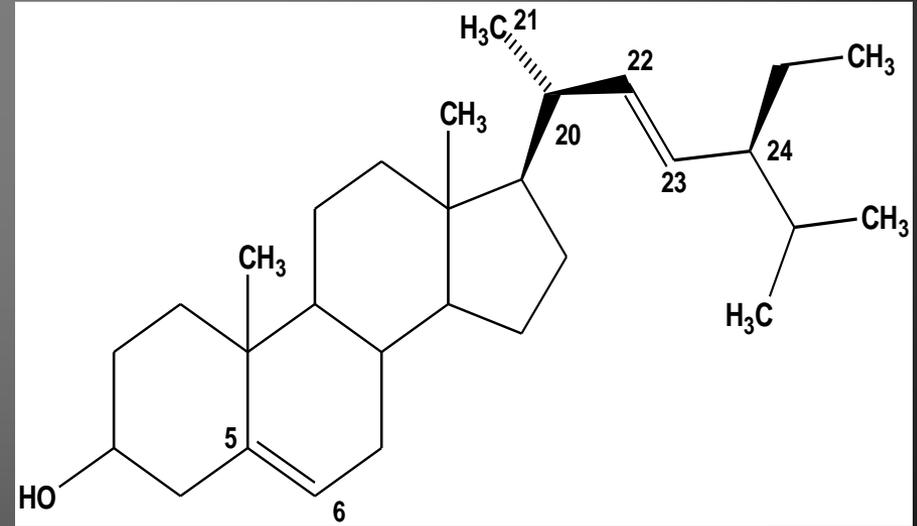
Yurdumuzda daha çok aynı amaçla kullanılabilen *C.maxima* kültürü yapılmaktadır.

Etken madde: Steroitler, özellikle Δ -7 stigmasterol, tokoferoller (vit E), ayrıca % 35-40 sabit yağ taşır. Selenyum, manganez, bakır, çinko bulunur. % 30 pektin, % 25-30 protein içerir.

Δ -7 stigmasterol glikoziti

stigmasterol

Etki ve Kullanılışı:

Sterollerin miksiyon zorluğunda etkili oldukları saptanmıştır, mesane rahatsızlıkları, prostat adenomlarının I. ve II. kademesinde miksiyon bozukluklarında kullanılır.

Drog halk arasında kurt düşürücü olarak da kullanılmaktadır.

Dozaj: 10 g kabaca ufalanmış
drog/gün

Türkiye’de aşağıdaki türlerin tohumları kullanılmaktadır.

- *Cucurbita maxima* (helvacı kabağı, kestane kabağı)
- *C. moschata* (Bal kabağı)
- *C. pepo* (Sakız kabağı)

Sabalis serrulati fructus

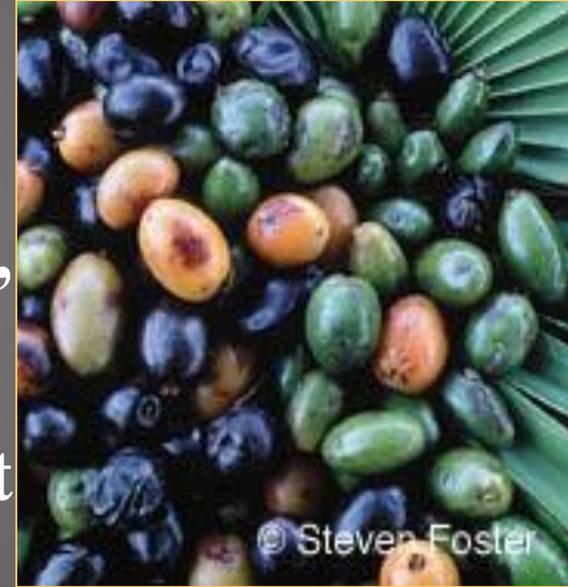
Bitki: *Sabal serrulata* (*Serenoa repens*)

Türkçe isim: Cüce palmiye meyvası

Familya: Aracaceae

Yetiştığı yer: Amerika kökenlidir,
Türkiye'de doğal olarak yetişmez.

Etken bileşikleri: Fitosteroller, sabit
yağ, polisakkaritler, tanenler.

© Steven Foster

Etki ve kullanılışı: Drog, sitosterolden dolayı miksiyon bozukluklarında etkilidir, mesane ve prostat adenomlarının I. ve II. kademesinde miksiyon bozukluklarında kullanılır.

Drogun yağ ve sterol ekstraktı prostatik adenomun fonksiyonel semptomlarında günde ağızdan 320 mg olarak alınır.

Prostatik adenom rahatsızlıkları:

Pollakiuria: Sık idrar yapma; sık şekilde idrara çıkma

Dysuria: İdrar yapışın sancılı oluşu; ağrılı idrar etme; disürü

Pelvic fullness: pelvis ile ilgili dolgunluk

Prostat: Erkeklerde mesane boynu ve uretranın ilk bölümünü çepeçevre saran kestane şeklindeki bez; prostat bezi.

Meyvalar yaşlılığa bağlı erkeklerde oluşan idrar yapmada güçlük, idrar kaçırma, idrar başlamasında gecikme, zayıf idrar akışı, mesanede artık idrar kalması ve anormal olarak sıklıkla idrara çıkma gibi prostat şikayetlerinde (BHP) şikayetlerin hafifletilerek hastanın yaşam kalitesini yükseltmede kullanılmaktadır.

Kombine preparatlar

Prostagutt forte

Sabal serrulata (meyva ekstresi) 160

Urtica urens (kök ekstresi) 120

Sabal serrulata

Cucurbita pepo

Etki ve kullanılışı: Meyvalar halk arasında cilt şikayetleri ve ekzamada haricen uygulanır. Romatizma ağrılarını dindirici, idrar arttırıcı, müshil, adet söktürücü, kurt ve ateş düşürücü etkileri bulunmaktadır.

Dozaj: 2-4 g drog üzerine su ilave edilir kaynatılır, 10 dak. bekletilir ve süzülür.

Urticae dioicae semen'in alkollü ekstresinden kuvvet verici olarak hazırlanmış ilacı bulunmaktadır.

Urticae herba

Bitki: *Urtica dioica*

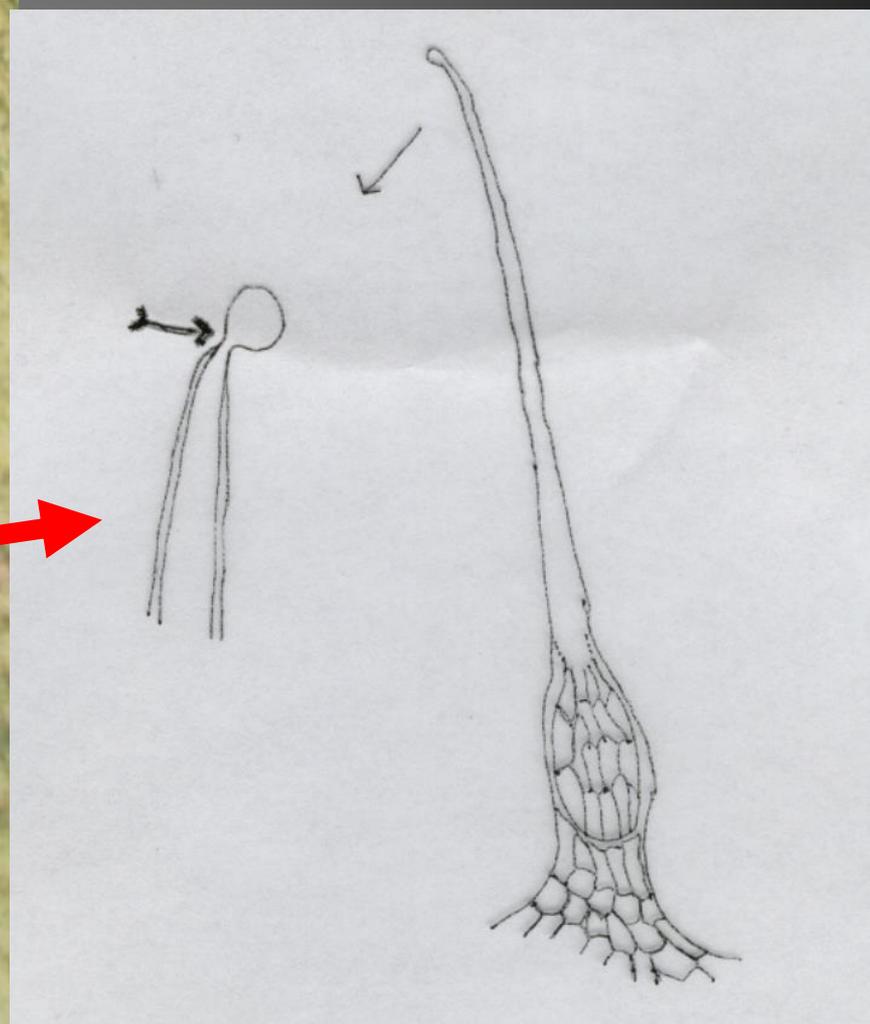
Etken madde: Flavonoitler (kersetin, kempferol, ve rhamnetin'in glikozitlerini); karotenitler (β -karoten, ksantofiller), vitaminler (C, B grubu, K₁), triterpenler, ve steroller (β -sitosterol), mineral, tuzlar, formik, asetik ve sitrik asit taşır. Batıcı tüyler histamin, seratonin ve kolin taşır.

Urticae folium

Taşıdığı emergenz tüyler, bitkiye dokununca başı kırılır ve içindeki formik asit, histamin gibi maddeler, cilde değen yerde kaşıntı ve kızarıklık yapar, bu nedenle Türkçe'de ısırgan denmektedir.

Emergenz tüy

Urticae herba

Etki ve kullanılışı:

Dozaj: 1.5 g drog üzerine
1 çay fincanı kaynar su
ilave edilir ve süzülür.
Günlük doz 8-12 gr.

Diüretiktir. Dahilen idrar yolları iltihapları, haricen romatizmarahatsızlıklarında kullanılır.

Diüretik etkisi nedeniyle zayıflama çaylarının, idrar yollarını yıkamaya ve romatizmal ödemlerin boşaltılmasına yönelik çayların ve bitkisel ilaçların bileşimine girmektedir.

Kalp ve böbrek rahatsızlıklarından dolayı oluşan ödemlerde kullanılmamalıdır.

Urticae radix

Bitki: *Urtica dioica*, *U.urens*

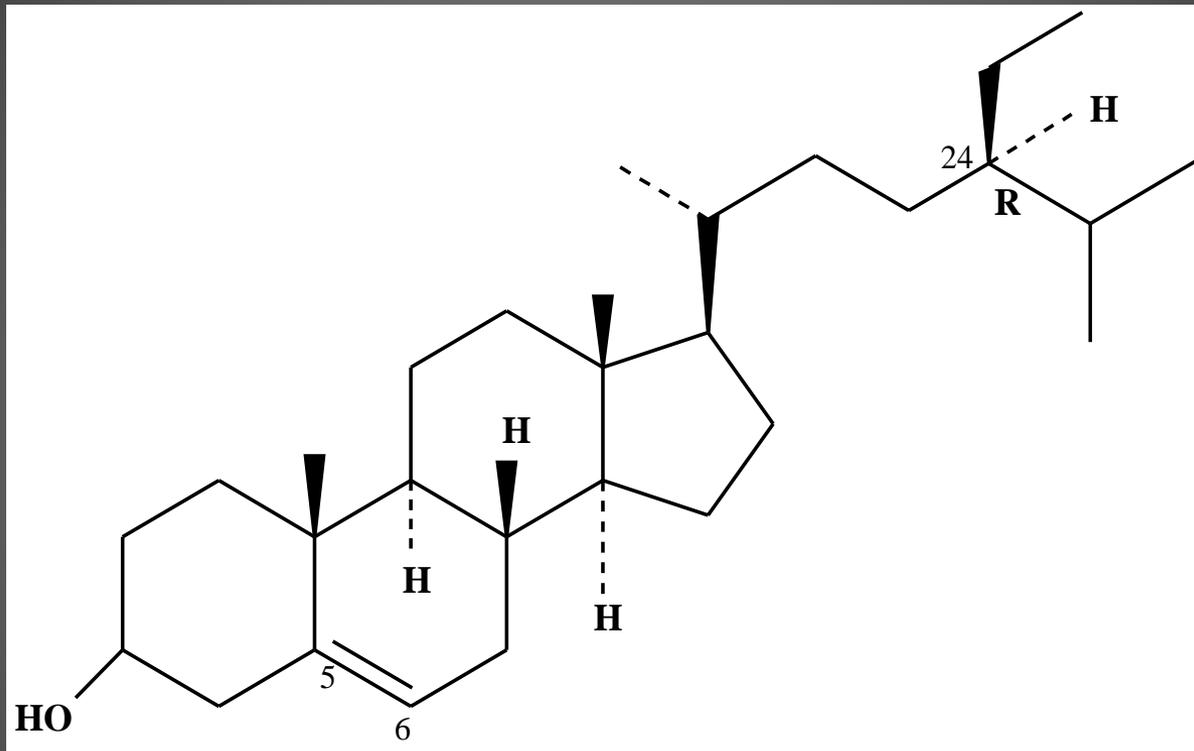
Etken madde: β -sitosterol, tanen, skopoletin, β -sitosteril, 3- β -D-glukozit, diğler steroller, steril glukozitler, lignanlar, polifenoller ve onların metil eterleri, monoterpen dioller (serbest veya glukozit halde), lektinler, polisakkariler taşır.

Etki ve kullanılışı: Kökler miksiyon bozukluklarında etkilidir. Prostat adenomlarının I ve II kademelerindeki miksiyon bozukluklarında kullanılır. Bu etkiden sorumlu aktif bileşikler henüz bilinmemektedir. Kökler hafif mide ve barsak rahatsızlığı yapabilir.

Kökler Benign Prostat Hiperplazisinin 1. ve 2. evrelerinde görülen idrar yapmada güçlük, idrar kaçırma, idrar başlamasında gecikme, zayıf idrar akışı, mesanede artık idrar kalması ve anormal olarak sıklıkla idrara çıkma gibi miksiyon bozukluklarının semptomatik tedavisinde kullanılır.

Dozaj: 1.5 g üzerine soğuk su konulur, kaynayıncaya kadar ısıtılır ve 10 dak. bekletilir, süzülür. Günlük doz 4-6 g.

sitosterol

Türkiye'de ilk *Urtica* preparatı

Diğer Droglar

Vitis minutae folium

Bitki: *Vitis vinifera*

Türkçe ismi: Asma

Familya: Vitaceae

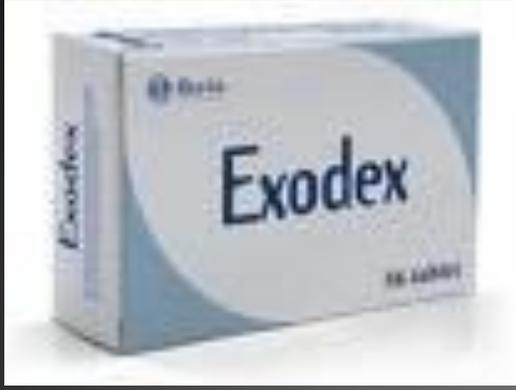
Etken Bileşikleri: Siyanidin ve peonidin 3-glikozit, flavonlar, tanenler taşır.

Etki ve kullanılışı: Yapraklar dahilen kabız ve kan kesici olarak, haricen yara iyileştirici ve çıban açıcı olarak kullanılır.

- Bitkinin meyve ve tohumları (çekirdek) de kullanılmaktadır.
- Meyveler idrar arttırıcı, müshil ve kuvvet verici olarak kullanılır.
- Çekirdekler, antioksidan bileşiklerce zengin olup yaşlanmayı geciktirici, bağışıklık sistemini güçlendirici etkidedir (Eczanede prep: Grape seeds).

Vitis vinifera tohum ekstresi içerir kalp ve damar sağlığının korunmasına, lipid ve glukoz metabolizmasının düzenlenmesine ve metabolik sendrom tedavisine yardımcıdır.

